

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

SK

Prejav

Brusel 5. novembra 2014 ECA/14/48

Prejav Vítora Caldeiru, predsedu Európskeho dvora audítorov

Prezentácia výročných správ za rok 2013

Výbor Európskeho parlamentu pre kontrolu rozpočtu

Brusel 5. novembra 2014

V prednesenom texte sa môžu vyskytnúť odchýlky.

V prípade rozdielov má prednosť hovorený text.

ECA Press

Damijan Fišer – pracovník tlačového oddelenia

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

Tel.: (+352) 4398 45410 Mobil: (+352) 621 55 22 24

Email: press@eca.europa.eu

[@EUAuditorsECA](https://twitter.com/EUAuditorsECA)

Youtube: [EUAuditorsECA](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

eca.europa.eu

Vážená pani predsedkyňa,

vážení členovia,

je mi ctou prezentovať výboru Európskeho parlamentu pre kontrolu rozpočtu výročnú správu Dvora audítorov za rozpočtový rok 2013.

Dvor audítorov si je vedomý, že správu uverejňuje v čase dôležitej zmeny pre Európu.

V Európskom parlamente vrátane tohto výboru máme nových členov a na čele Európskej komisie nové tváre.

V súvislosti s finančným hospodárením EÚ boli na obdobie rokov 2014 až 2020 stanovené nové výdavkové programy a rozpočtové pravidlá, ktoré sa odteraz musia riadne zaviesť a uplatňovať.

A hoci je možno najhoršie obdobie finančnej a hospodárskej krízy za nami, potreba čo najlepšieho využívania obmedzených finančných zdrojov pretrváva.

Dvor audítorov pripravuje situačnú správu o hlavných rizikách pre finančné hospodárenie EÚ, v ktorej vychádza zo svojich dlhoročných skúseností z vykonávania auditu.

A v tohtoročnej výročnej správe o rozpočte EÚ tiež vyvodzujeme niekoľko ponaučení z finančného hospodárenia v roku 2013, ktoré budú užitočné pri riešení výziev, ktoré nás čakajú v období 2014 až 2020.

Vážení členovia,

v našej správe sa hovorí, že na začiatku tohto nového výdavkového obdobia nebolo ešte finančné hospodárenie EÚ celkovo dosť dobré.

EÚ čerpá svoj rozpočet, stále však existuje značný priestor na zlepšenie spôsobu vynakladania týchto finančných prostriedkov.

Od subjektov hospodáriacich s financiami EÚ sa vyžaduje nielen to, aby využili všetky dostupné zdroje, musia tiež zabezpečiť, aby boli v súvislosti s výdavkami splnené pravidlá EÚ a aby sa prostredníctvom nich dosiahli pre občanov cenné výsledky.

Zároveň by mali byť schopné vykázať všetky tri oblasti: vynaloženie finančných prostriedkov, dodržanie pravidiel a dosiahnutie očakávaných výsledkov.

Nepochybne ide o zložitú nastolenie rovnováhy. Tento rok v našej výročnej správe varujeme pred rizikami situácie, keď sa súčasne nevenuje dostatočná pozornosť všetkým trom aspektom.

Takže nakoľko dobrý bol výkon subjektov hospodáriacich s financiami EÚ v roku 2013 na úrovni EÚ, ako aj na ostatných úrovniach? A aké ponaučenia by sme mali vyvodiť?

Pokiaľ ide o **čerpanie finančných zdrojov EÚ**, ako uvádzame v našej správe, platby z rozpočtu EÚ dosiahli v roku 2013 takmer 99 % maxima, ktoré bolo k dispozícii v tomto roku.

EÚ vynaložila celkovo vyše 148 mld. EUR, čo je viac než sumy, ktoré každoročne vynakladá 18 z 28 vlád členských štátov. Na každého občana EÚ to predstavuje zhruba 290 EUR.

Vynakladanie finančných prostriedkov z rozpočtu EÚ v roku 2013 zahŕňalo úhradu platieb miliónom jednotlivcov a organizácií vrátane poľnohospodárov, malých podnikov a verejných orgánov v celej Európe a vo svete.

V našej správe za rok 2013 sme dospeli k záveru, že tieto transakcie boli riadne zaznamenané a vykázané v súlade s medzinárodnými štandardmi pre účtovanie na základe časového rozlíšenia, pričom tak to bolo od začiatku programového obdobia v roku 2007.

Inými slovami, k spoľahlivosti účtovnej závierky EÚ za rok 2013 vypracovanej Komisiou sme vyjadrili výrok bez výhrad.

Dovoľte mi však vyzvať k opatrnosti v súvislosti s dvomi záležitosťami týkajúcimi sa **riadenia tokov hotovosti EÚ** v nadchádzajúcich rokoch.

V prvom rade, napriek vysokej miere platieb z účtovnej závierky vyplýva, že nesplatené finančné záväzky a ostatné záväzky sa v roku 2013 naďalej zvyšovali. Na konci roka dosahovali 322 mld. EUR a táto suma bude pravdepodobne ešte vyššia, keďže v rozpočte na rok 2014 sa stanovuje viac záväzkov ako platieb.

Tieto „prečnievajúce“ finančné záväzky vyvolávajú značné obavy, pretože po prvýkrát sú stropy pre platby stanovené tak, aby v reálnych hodnotách ostali viac-menej stabilné počas niekoľkých rokov.

V tomto kontexte je dôležité očakávať potenciálny nedostatok financovania pre programy EÚ. Preto Dvor audítorov znovu odporučil, aby Komisia okrem iného vypracovala dlhodobú prognózu tokov hotovosti.

Po druhé, značná suma finančných prostriedkov EÚ bola už pridelená **do nástrojov finančného inžinierstva** a Komisia ich v budúcnosti plánuje využívať v ešte väčšej miere.

Finančné prostriedky EÚ umiestnené v týchto nástrojoch sa následne využívajú na poskytovanie podpory na investície do projektov v podobe pôžičiek, záruk či kapitálu.

Podľa posledných údajov Komisie sa však konečným príjmom skutočne vyplatilo len 37 % z 8,4 mld. EUR, ktoré boli vložené do nástrojov finančného inžinierstva od roku 2007 do konca roku 2012.

Tieto nástroje sú okrem toho komplexné a je ich ťažké správne vykázať, čo tiež komplikuje verejnú kontrolu.

Dvor audítorov preto odporúča, aby Komisia dbala na to, aby príspevky z rozpočtu EÚ do týchto nástrojov odrážali skutočné potreby z hľadiska toku hotovosti a aby boli náležite vykázané.

Vážený členovia,

rozpočet EÚ sa čerpá. Z nášho auditu je však znovu raz jasné, koľko z týchto výdavkov nie je **v súlade s pravidlami**.

V súlade s požiadavkami Zmluvy o fungovaní EÚ vykonávame náš každoročný audit tak, aby poskytol vyhlásenie o vierohodnosti, pokiaľ ide o spoľahlivosť účtovnej závierky EÚ, ktoré sa vzťahuje aj na riadnosť príslušných transakcií.

Takisto ako vo všetkých predchádzajúcich rokoch programového obdobia Dvor audítorov dospel k záveru, že z celkového hľadiska:

- sú príjmy v roku 2013 riadne,
- finančné záväzky prijaté v roku 2013 sú tiež riadne,
- no platby sú významne ovplyvnené chybami.

K týmto záverom sme došli najmä na základe testovania reprezentatívnych vzoriek transakcií v oblasti príjmov i výdavkov.

Tento prístup nám umožňuje spoľahlivo odhadnúť chybovosť za platby ako celok, ako aj za rôzne výdavkové oblasti v rozpočte.

V roku 2013 odhadujeme celkovú chybovosť v platbách na úrovni 4,7 %, pričom v roku 2012 to bolo 4,8 %. Ako viete, odhadovaná chybovosť prekročila tzv. „prah významnosti“, ktorý je stanovený na úrovni 2 %, vo všetkých rokoch, za ktoré sme kontrolovali účtovnú závierku EÚ.

V roku 2013 boli takmer všetky oblasti výdavkov ovplyvnené významnou mierou chýb. Jedinou výnimkou bolo 10,6 mld. EUR, ktoré EÚ vynaložila na vlastnú administratívu.

Z našich výsledkov tiež vyplýva, že chyby sa vyskytujú nielen vo všetkých oblastiach prevádzkových výdavkov, ale všade tam, kde sa vynakladajú finančné prostriedky EÚ.

Napriek tomu je však odhadovaná chybovosť vyššia v tých oblastiach, kde za riadenie finančných prostriedkov EÚ zodpovedá Komisia spolu s členskými štátmi. Odhadovaná chybovosť v 80 % finančných prostriedkov v rámci zdieľaného hospodárenia v roku 2013 predstavuje 5,2 %. V ostatných oblastiach, ktoré väčša priamo riadi Komisia, je to 3,7 %.

Rovnako ako v roku 2012 sú regionálna politika a rozvoj vidieka dvomi oblasťami politik, ktoré sú najnáchylnejšie na chyby.

Výsledky nášho auditu ďalej poukazujú na to, že vďaka uplatňovaniu postupov vnútornej kontroly sa môže dosiahnuť výrazný rozdiel.

Ako konštatujeme v našej správe, Komisia a vnútroštátne orgány prijali rôzne nápravné opatrenia v reakcii na chyby zistené v transakciách, ktoré Dvor audítorov kontroloval. Bez týchto opatrení by celková chybovosť odhadovaná Dvorom audítorov bola výrazne vyššia – 6,3 % namiesto 4,7 %.

Vnútorne kontroly by však mohli byť účinnejšie. Takisto ako v predchádzajúcich rokoch mali vnútroštátne orgány dostatok informácií na to, aby opravili mnohé z chýb, ktoré odhalil Dvor audítorov, pred tým, ako Komisiu požiadali o preplatenie výdavkov. Odhadujeme napríklad, že v oblasti rozvoja vidieka sa tak mohla chybovosť Dvora audítorov v zásade znížiť zo 6,7 % na 2,0 %.

Podľa názoru Dvora audítorov by mali všetky členské štáty vo svojich krajinách prijať opatrenia na zníženie počtu chýb vo výdavkoch EÚ a zvýšenie kvality informácií, ktoré poskytujú v súvislosti s činnosťou ich systémov kontroly.

Hoci nie je úlohou Dvora audítorov ako nezávislého audítora kompenzovať nedostatky v predkladaní správ vedenia o riadnosti výdavkov, je našou povinnosťou konštatovať, či údaje dostupné na úrovni EÚ verne odrážajú realitu.

Ako sa uvádza v našej správe, z výsledkov, ku ktorým dospel Dvor audítorov, vyplýva, že Komisia možno podhodnocuje skutočnú výšku súm vystavených riziku.

Ak majú Komisia a členské štáty výrazne znížiť chybovosť, budú musieť vypracúvať lepšie informácie o chybách vo výdavkoch a o prijatých nápravných opatreniach.

Najdôležitejšie je však, aby riešili zdroj problému. Naša správa približuje, na aké typy chýb by si vnútroštátne orgány mali dávať pozor. V správe predkladáme mnohé typické príklady:

- spoločnosť, ktorá žiada o financie ako MSP, napriek tomu, že v skutočnosti je vo vlastníctve veľkej spoločnosti,
- manažéri projektu týkajúceho sa letiska, ktorí uzatvorili dodatok k existujúcej verejnej zákazke, čím ostatným firmám zabránili predložiť vlastné ponuky,
- poľnohospodár žiadajúci o dotáciu na trávne porasty, ktoré boli v skutočnosti čiastočne pokryté kríkmi a stromami.

Tieto príklady ilustrujú hlavné zdroje chýb, konkrétne:

- žiadosti o preplatenie neoprávnených nákladov, na neoprávnené projekty alebo činnosti či od neoprávnených príjemcov,
- vážne porušenia pravidiel verejného obstarávania,
- nesprávne deklarovaná poľnohospodárska pôda.

Subjekty hospodáriace s financiami EÚ na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni by sa mali sústrediť predovšetkým na predchádzanie chybám a potom na odhaľovanie a nápravu chýb, ktoré vznikajú z týchto dôvodov. A mali by mať na pamäti dôležitosť úlohy, ktorú v zabezpečovaní efektívneho a účinného využívania finančných prostriedkov EÚ pri dosahovaní cieľov politik zohráva plnenie podmienok oprávnenosti a dodržiavanie pravidiel verejného obstarávania.

Vážení členovia,

v programovom období 2007 – 2013 sa subjekty hospodáriace s financiami EÚ zameriavali v prvom rade na čerpanie dostupných finančných prostriedkov, v druhom rade na dodržiavanie pravidiel a až potom – a aj to v pomerne obmedzenej miere – na **dosahovanie výsledkov** a zabezpečenie dosahu.

Odráža to základnú črtu mechanizmu hospodárenia s rozpočtom EÚ. Úradníci na úrovni členských štátov a EÚ sú pod značným tlakom čerpať financie, pretože inak o ne môžu prísť. Chýbajú im však rovnocenné stimuly na dosahovanie výsledkov za vynaložené financie.

V dôsledku toho boli systémy hospodárenia na úrovni EÚ i na vnútroštátnej úrovni vytvorené skôr na využívanie dostupných finančných zdrojov a zabezpečenie dodržania pravidiel na získanie financovania ako na dosahovanie výsledkov.

Ak sa má výkonnosť výrazne zlepšiť, toto sa musí zmeniť. V kapitole 10 výročnej správy sa uvádza mnoho príkladov vybraných z 19 osobitných správ prijatých Dvorom audítorov v roku 2013, ktorých účelom je ukázať, ako môže lepšie zameranie na výsledky zvýšiť výkonnosť.

Dvor audítorov v tejto súvislosti víta iniciatívy Komisie na podporu kultúry výkonnosti.

Táto kultúra musí byť založená na skutočnom odhodlaní dosahovať najlepšie možné výsledky za obmedzené finančné zdroje EÚ, a to na úrovni EÚ i na vnútroštátnej úrovni.

Takisto je nevyhnutné poskytnúť správne stimuly na podporu výkonnosti.

V našej správe uznávame úlohu, ktorú v tejto súvislosti môže zohrávať **výkonnostná rezerva**. Upozorňujeme však, že ak má byť pre členské štáty účinným finančným stimulom, treba vopred schváliť vhodné ciele pre výsledky a musia byť k dispozícii spoľahlivé informácie o postupe ich dosahovania.

Takisto zdôrazňujeme, že lepšie informácie o dosiahnutých výsledkoch sú podmienkou pre zabezpečenie účinnejšej zodpovednosti za výkonnosť na úrovni EÚ.

V posledných rokoch došlo k významným zmenám, pokiaľ ide o rámec predkladania správ o výkonnosti na úrovni EÚ, a ide konkrétne o zavedenie výročnej hodnotiacej správy vypracúvanej Komisiou.

Dvor audítorov sa však domnieva, že rámec treba ešte vylepšiť, pričom hlavným dôvodom je jeho fragmentovanosť a skutočnosť, že v dostatočnej miere nepokrýva dôležité prvky, akými sú pridaná hodnota EÚ či pokrok pri dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

Komisii preto predkladáme tri konkrétne odporúčania:

- po prvé, pri ďalšej revízii nariadenia o rozpočtových pravidlách navrhnúť ucelenejší rámec pre vykazovanie výkonnosti,
- po druhé, vo výročnej hodnotiacej správe zhrnúť pokrok pri dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020,
- a po tretie, lepšie rozvinúť mechanizmy v rámci Komisie týkajúce sa preberania zodpovednosti za to, v akej miere výdavky EÚ prispievajú k dosahovaniu cieľov politik.

Vážená pani predsedkyňa, vážení členovia,

hospodárenie s rozpočtom EÚ by mohlo – a malo – byť lepšie.

Ako som povedal na začiatku, nejde o to vybrať si medzi čerpaním financií, dodržiavaním pravidiel a dosahovaním výsledkov. Treba zvládnuť všetky tri aspekty súčasne.

Treba tiež dosiahnuť, aby sa s rozpočtom lepšie hospodárilo, aby sa stanovili jasnejšie ciele a jednoduchšie mechanizmy vynakladania peňazí. To sú hlavné ponaučenia z rozpočtového obdobia 2007 až 2013, ktoré nájdete aj v našom prehľade o výdavkoch v oblastiach poľnohospodárstva a súdržnosti, ktorý sme dnes vydali.

Dúfam, že som pri prezentácii našej výročnej správy za rok 2013 preukázal, že Dvor audítorov je plne odhodlaný využiť svoju audítorskú prácu pri poskytovaní pomoci inštitúciám EÚ vrátane tohto Parlamentu, ako aj členským štátom pri čo najlepšom využívaní finančných prostriedkov EÚ na dosahovanie výsledkov, ktoré občania EÚ oprávnené očakávajú.

Ďakujem Vám za pozornosť.